A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1892. AUGUSZTUS 9. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

BALOG AMBRUS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1892. – 879.

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1892. AUGUSZTUS 9. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

BALOG AMBRUS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1892. – 879.

A nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye 1892. augusztus 9-ik napján Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének és birósági ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

Szél Kálmán esperes és *Tisza Kálmán* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Nagy Péter	Ercsey Sándor
Balog Ambrus	Dr. Tisza István
Márk Ferencz	Sántha István
Nagy Imre	Dr. Balogh Elek.
Böszörményi Lajos	
Sipos Imre.	

II. Jegyzők:

Balog Ambrus, Nagy Imre lelkészi-, Sántha István, Borbély László világi részről.

III. Lelkészek:

Makai László okányi, Bagdi János anti, Szondi Géza szentleányfalvai, Kolumbán Áron kötegyáni, Ónodi Sándor mezőgyáni, Bethlendi Sándor tamásdai, Szondi György gyantai, Kozma Zsigmond mező-sasi, Miklósi Gyula erdő-gyaraki, Boros Gábor árpádi, Leel Ősy István bajji lelkésztársak és Vadas Gyula cserméi segédlelkésztanitó.

IV. Tanitótestület képviselője:

Szabó Gyula nagy-szalontai tanitó.

V. Egyházközségek világi képviselői:

Szathmári Zsigmond, Szathmári Mihály Nagy-Szalontáról, Ákosi József Ugráról, Király Lajos Bajjról, Kenderesi József Tamásdáról, Koczó Károly Radna-Lippáról, Buzi Mihály Sarkadról, Boros d. Lajos Gyantáról, Kis Károly Komádiból, ifj. Virág Sándor Mező-Gyánból.

Elnöklő esperes, — buzgó ima után — szivélyesen üdvözölvén elnöktársát *Tisza Kálmán* egyházmegyei gondnok ő nagyméltóságát; szivélyesen üdvözölvén a tanácsbirákat, jegyzőket, a lelkészeket, az egyházak világi képviselőit, átalában a közgyűlés minden alkotó tagjait, kik e nagy mezei munka idején is eljöttek, hogy e nyári nap forróságánál is melegebb érdeklődéssel, forróbb buzgósággal munkálkodjanak a lelki élet mezején is, résztvegyenek egyházmegyénk közügyeinek emberileg lehető igazságos és helyes elintézésében: e szivélyes üdvözlet viszonzásául felhangzó lelkes „éljenek" között a gyűlést megnyitottnak nyilvánitja.

43. Az egyházközségek és tanitó testület képviselői:

beadott, rendben levő megbizó leveleik alapján a fentkitett sorrendben igazoltatnak.

44. *Fábián László*, *Benedek László* világi tanácsbirák és *Csák József* ménes-gyoroki lelkész az esperesi hivatalhoz küldött jelentéseikben tudatják, hogy másnemü, halaszthatatlan teendőik miatt jelen közgyűlésre el nem jöhetnek:

Sajnos tudomásul vétetik.

45. A tárgysorozat felolvastatván:

azt közgyűlésünk helybenhagyja és a tanácskozás sorrendjéül elfogadja.

46. Olvastatott a szavazat bontó bizottság f. évi julius 19-én felvett következő jegyzőkönyve:

„Esperes üdvözölve a szavazatbontó bizottság tagjait, előterjeszti, hogy a 6/1892. sz. egyh. megyei végzés folytán felhivta a presbyteriumokat, hogy az üresedésbe jött lelkészi tanácsbirósságra szavazataikat hozzá f. évi julius 15-ig küldjék be, mely felhivás folytán hozzá 40 egyházból érkezett be szavazat, s mennyiben Szalontát 2 szavazat illeti, összesen beérkezett 41 szavazat. *Ágya*, *B.-Zsadány*, *F.-Gyarmat* és *Sarkad* szavazatot nem küldtek be.

A beérkezett szavazatok felbontása alkalmával kiderült, hogy azok mindenike érvényes szavazat, melyek közül

1. *Siposs Imre* belényesi lelkész 23 szavazatot
2. Hajdu Elek vadászi „ 8 „
3. Kócsa Károly pankotai „ 3 „
4. Szondy Géza sz.-leányfalvai „ 3 „
5. Bernát Lajos tenkei „ 2 „
6. Szücs József f. gyarmati „ 1 „
7. Csiha Márton erdőhegyi „ 1 „ nyert.

Miért is *Siposs Imre* belényesi lelkész, mint általános többséget nyert, egyházmegyei lelkészi tanácsbiróul jelentetett ki.“

Sipos Imre a beadott szavazatok átalános többségével megválasztott uj tanácsbiró a törvényes esküt leteszi, s igéri, hogy a választók bizalma utján megnyert erkölcsi jutalmat és megbizatást igaz hüséggel és buzgó munkálkodás által törekszik kiérdemelni. Esperes ur szives üdvözlete után, melyben kivánja, hogy eddig tanusitott buzgó érdeklődésében, *azt tapintatossággal párositva*, soha meg ne lankadjon: a megválasztott uj tanácsbiró székét, helyeslést kifejező éljenzés között elfoglalja.

47. Sántha István nem hallgathatja el azt, hogy ő sokféle elfoglaltatása miatt a világi főjegyzőségről lemondott.

Azonban egyházmegyénk közgyűlése lemondását nemcsak el nem fogadta, hanem 12/1892. sz. a. végzésében őtet annyira megható és lekötelező határozatot hozott, hogy annak hatása alatt *előbbi elhatározását lehetetlen volt meg nem változtatnia.* A mult gyűlésen nem lehetett jelen, most van tehát alkalma nyilvánitani, hogy a hivatolt határozatot az elérhető legnagyobb megtisztelésnek tartva, s hálás köszönettel fogadva... *mig a toll ki nem esik kezéből, azt,* minden tőle telhető erővel, jó akarattal és odaadó buzgósággal *egyházmegyénk közügyeinek szolgálatára felajánlani és felhasználni kedves kötelességének ismeri.*

Egyházmegyénk közgyűlése osztatlan szeretetben és megérdemelt becsülésben részesülő világi főjegyzőjének *férfias elhatározását* s annak közmegnyugvást keltő nyilvánitását: örömmel veszi tudomásul.

48. Olvastatott a következő esperesi jelentés a törvényszerü egyház látogatásról:

„Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyűlés!

A f. évi törvényszerü egyházlátogatásról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém beterjeszteni:

Három egyházban u. m. N.-Szalontán, B.-Sebesen és Szemlakon személyesen, Aradon és Szentleányfalván Fábián László egyházmegyei tanácsbiró urral, Pankotán és M.-Gyorokon Szilágyi Sándor lelkészszel, Lippán

Csák József lelkészszel, K.-Peregen és N.-Peregen Szondy Géza lelkészszel együtt végeztük a törvényszerü egyházlátogatást.

Az m.-sassi, komádi, m.-homorogi, szakáli, zsadányi, m.-gyáni s a felügyelete alatt álló gyantéi pusztai iskolában, továbbá a geszti, k.-apátii, b.-böszörményi, ugrai és n.-harsányi egyházakban Balog Ambrus egyházmegyei tanácsbiró Kozma Zsigmond lelkészszel; az árpádi, f.-tóti, e.-gyaraki, bajji, tamásdai, bél zerindi, vadászi, ágyai, szintyei és erdőhegyi egyházakban Márk Ferencz és Nagy Imre egyházmegyei tanácsbirák; a n.-zerindi, f.-gyarmati, anti és k.-gyáni egyházakban Nagy Sándor és Csiha Márton lelkészek; a sarkadi, s.-kereszturi és okányi egyházakban Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbiró Kolumbán Áron lelkészszel; Gyantán Benedek László egyházmegyei tanácsbiró urral, Tenkén személyesen, Remetén, Fenesen, Tárkányban, Nyégerfalván, B.-Ujlakon, Belényesben, Sonkolyoson és Jánosfalván Sipos Imre lelkészszel együttesen végezték azt fölkérésem folytán.

A tisztelettel ide zárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következő fontosabb és részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni:

1. Jeles tanitók: Kapéri Károly, Kovács Béla, Nagy András nagyszalontai fiu-, Török Gyula, Sütő Antal, Szabó Gyula, Bakk János nagyszalontai leánytanitók, Szentandrási Kálmán komádii leány-, Antal Imre m.-gyáni leány-, Kutasi Ferencz b.-böszörményi fi-, Bátori István gyantéi pusztai vegyes iskola tanitó, Kiss István k.-gyáni leány-, Szabó József n.-zerindi fi, Lehóczki József n.-zerindi leány-, Mikó Márton sarkadi fitanitó.

2. A vallástanitást jeles eredménynyel végezték Aradon a községi elemi iskolákban: Nagy Sándor orgonista-kántor, a felső iskolákban Csécsi Imre h.-lelkész; Radna-Lippán szintén jeles eredménynyel Fogarassy Bálint körlelkész, a sonkolyosi állami iskolában Nagy Károly állami tanitó.

3. Szentleányfalván egyfelől járványos betegség miatt, másfelől a tanitó időközben lett eltávozása folytán, az iskolai tanitás huzamosabb idő óta szünetelvén, a különben is elhanyagolt tanitás eredménye elbirálható nem volt, miért is egyfelől a f. évi junius elején oda alkalmazott uj tanitó Füzessy Endre, másfelől lelkész és a presbyterium felelősség terhe alatt utasittattak az elhanyagolt iskola mielőbbi helyrehozására, és pedig oly módon, hogy az uj tanév megkezdése előtt f. évi augusztus elejével a rendes tanitást kezdjék meg, augusztus és szeptember hónapját az elmulasztott hiányok pótlására forditsák s az átvitelt s illetőleg az uj tanév megnyitását csakis a: után október 1-én eszközöljék. Hasonló eljárásra utasitottam B.-Sebesben egyfelől a tanitót, másfelől a lelkészt és presbyteriumot, mivel náluk is járványos betegség miatt a tanitás hosszabb időn át szünetelt.

4. Gyenge és alig kielégitő eredményt mutatott fel Balog József erdőhegyi fi-, és Izsó Károly erdőhegyi leánytanitó, miért is egyfelől nevezett tanitók elhagyagolt iskoláik helyrehozására, növendékeik értelmi

fejlesztésére s általában kötelességeik pontos teljesitésére utasitandók, másfelől pedig az erdőhegyi lelkész és presbyterium állásukból folyólag a tanitás ellenőrzésére felelősség terhe alatt kötelezendők; valamint utasitandó a presbyterium arra is, hogy az uj iskola-alap tőkepénzét *szabályszerü kötvényeken helyezze el*, azokat jelzálogilag biztositsa s a kamatokat minden félévben szedje be és tőkésitse s általában ezen alapról szóló számadását egyházmegyénk rendelete értelmében évenként az egyházmegyei számvevőszékhez terjeszsze be.

5. Bajjon az iskola tulnépes levén utasitandó a presbyterium a 17/1892. sz. egyházmegyei végzés 4. pontja értelmében egy uj tanitóság szervezésére s uj iskola épitésére s egyelőre legalább egy uj tanterem állitására és segédtanitóság szervezésére annyival is inkább, miután erre iskolai alapjok is van.

6. Minden birálaton alul áll a Tarczy Gyula vezetése alatt álló tamásdai vegyes iskola. A magyar nyelvtan és éneklés mind az öt osztályban teljesen el van hanyagolva, a számtanitás oly *botrányos* módon vezetve, hogy az egyszerü összeadás és kivonás elemeit sem képesek még a IV. osztályu növendékek sem megfejteni. S ugy tanitásbeli hanyagságáért, valamint az egész egyházi előljáróság által emelt azon vádért, hogy nevezett tanitó lelkésze és presbyteriuma iránt magát tiszteletlenül viseli, a szorgalmasabb tanitásra, az egyházi előljáróság iránti köteles tiszteletre a legkomolyabb következményekre utalással figyelmeztetve lett azzal, hogy ha a jövő iskolai évben tanitói állásából folyó kötelességének kellően meg nem felel s elhanyagolt iskolájának hiányait helyre nem hozza, *a fegyelmi eljárás ellene hivatalból foganatosittatik.* Utasittatott egyfelől a tanitó arra is, hogy f. évi aug. 1-én a rendszeres iskolai tanitást kezdje meg, elhanyagolt iskolája hiányainak pótlására forditsa augusztus és szeptember hónapját, s az átvitelt, illetőleg az uj tanév megkezdését csak is ezután október 1-én eszközölje, másfelől lelkész és a presbyterium állásából folyólag kötelezendő a tanitó működésének ellenőrizésére.

7. Okányban a fiu- és leányiskola tantermei alacsonyak s a tankötelesek számához mérve kicsinyek; a vegyes iskola tanterme pedig minden birálaton alul áll, sötét, alacsony, egészségtelen elannyira, hogy az egyházlátogató küldöttség ezen iskolában a vizsgálatot nem tarthatta meg a növendékek legnagyobb részének erős köhögése miatt. Az iskolai épületek jobb karba hozására nézve az egyház megtette az előleges intézkedést, mennyiben a templom mellett igen jó helyen egy olyan nagy telket vett meg, melynek épületeiben némi átalakitással mind a három tanterem és két tanitói lakás elhelyezhető, a harmadik tanitó részére pedig a most meglevő egyik iskolai épület adatik át lakásul; mindezen javitások és gyökeres átalakitások megtételére magát az egyházi előljáróság a jövő év folyamán kötelezi. Az okányi ev. ref. egyház ezen kötelező igéretének 1893-ik év szeptember 1-ig leendő foganatositására azon meghagyással utasitandó, hogy vegyes iskoláját a 60/1891. sz. egyházmegyei végzés b) pontja értélmében ideiglenesen javitsa ki a f. 1892-ik év szeptember 1-én

beállott tanév megkezdéséig, vagy mennyiben ez lehetséges nem volna, ideiglenesen alkalmas bérhelyiségben helyezze el a különbeni jogkövetkezmények terhe alatt.

8. Jánosfalván a tanterem teljesen fölszereletlen, ennek előállitására segélyt kérnek valamely alapból, a tankötelesek mulasztása igen nagy, mely körülménynek kéri betudatni a tanitó azt, hogy a tanitásban gyönge eredményt mutatott fel, miért is a jánosfalvai presbyterium a tankötelesekkel szemben a törvényszerü eljárásra; tanitó Széles Lajos pedig nagyobb szorgalom kifejtésére utasittatott.

9. Elszomorodva kellett tapasztalni kivált némely vidékeken, hogy a tankötelesek rendes iskoláztatásában visszaesés van, igy pl. az aradvidéki egyházakban általában nagy a mulasztás, valamint Erdőhegyen, N.-Zerinden, F.-Gyarmaton, Okányban, S.-Kereszturon, B.-Ujlakon, Fenesen és Gyantán; ennek orvoslása végett a törvényszerü eljárásra, illetőleg a tanköteles mulasztók 14 naponkénti kimutatására s annak ugy a községi előljárósághoz, mint egyidejüleg a megyei tanfelügyelőséghez leendő beterjesztésére, és ha ezen eljárás óhajtott sikerre nem vezetne, az esperesi hivatalhoz teendő indokolt jelentésre a „Népiskolai szervezet“ 24-ik §-a értelmében fegyelmi eljárás terhe alatt felhivandók a tanitók, iskolaszékek, lelkészelnökeik utján.“

Ezen esperesi jelentést egyházmegyei közgyűlésünk általában tudomásul veszi.

a) Ezen jelentésnek pedig a szentleányfalvai, erdőhegyi, bajji, tamásdai, okányi és jánosfalvai iskolákra vonatkozó *javaslatait és intézkedéseit határozati erőre emeli.*

b) De különösen meghagyja egyházmegyei közgyűlésünk Tarczi Gyula tamásdai vegyes iskola tanitónak, hogy egy részről *a tanitásban való botrányos hanyagságával hagyjon fel*, másfelől ugy a felügyelő lelkész, mint a presbyterium iránt *a köteles tiszteletről és jó magaviseletről meg ne feledkezzék*, mert ellenkező esetben *a fegyelmi eljárást önmaga vonja magára.*

c) Az erdőhegyi presbyteriumot az egyh. törv. 285. 14-ik pontjára való utalással szigoruan kötelezi közgyűlésünk, hogy a tőkepénzeket és alapitványokat szabályszerüen kezelje.

d) Az iskolai tömeges mulasztások meggátolása tekintetéből a törvényszerü eljárásra egyházmegyénk minden egyházában, de különösen Erdőhegyen, Nagy-Zerinden, Fekete-Gyarmathon, Okányban, Sarkad-Kereszturon, Belényes-Ujlakon, Fenesen és Gyantán a legkomolyabb következmények terhe alatt utasitja egyházmegyei közgyűlésünk ugy a tanitókat, mint az iskola székeket lelkészelnökeik utján.

49. Olvastatott az elnökileg elintézett ügyekről a következő esperesi jelentés:

„Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegye utóbbi közgyűlése óta elnökileg elintézett közérdekü ügyekről, van szerencsém a következőkben beterjeszteni jelentésemet:

1. 1892. április 22-én 196. sz. a. Bod Ferencz lelkészjelöltet bemutatott lelkészképességi bizonyitványai alapján felhatalmaztam a komádii egyházban a lelkészi szolgálatok teljesitésére s. lelkészi minőségben.

2. április 28. 207. sz. a. Karsay Jánost felhatalmaztam a f. tanévre, hogy B.-Böszörményben mint segédtanitó végezhesse a 2-ik leányiskolában a tanitói teendőket, azon kikötéssel, hogy ezen idő alatt a tanitóképezde III. és IV. osztályának tantárgyaiból elfogadható bizonyitványt szerezni köteles és mivel nevezett Karsay János f. évi jul. 21-én bemutatta a kőrösi tanitóképezde igazgatójának 384. sz. bizonyitványát, mely szerint a képezde 3-ik évéről a vizsgát már sikeresen letette s jogot nyert arra is, hogy ezen polgári évfolyamán a 4-ik év tantárgyaiból magán vizsgát tehessen: azon föltétel alatt, hogy a képezde 4-ik évének tárgyaiból ezen polgári év folyama alatt sikeres vizsgát tesz, és 1893. aug. 30-ig képesitő oklevelet szerez, kivételesen beleegyeztem abba, hogy a jövő 1892/3. tanév folyamán ideiglenes minőségben segédtanitóként legyen Karsay János alkalmazva B.-Böszörményben eddigi állomásán.

3. Április 29. 209. sz. a a radna-lippai egyháznak elküldöttem a gondozásom alatt levő missiói pénz maradékát 105 frt 63 krt a 15/1890. sz. egyházmegyei végzés értelmében.

4. Május 7. 216. sz. a. Szondy Béla roffi helyettes lelkészt felhatalmaztam a k.-peregi egyházban a lelkészi szolgálatok teljesitésére helyettes lelkészi minőségben Szondy Imre rendes lelkész betegségének tartamára.

5. Május 27. 236. sz. a. Háló Sándor tanitóképezdei növendéket fölhatalmaztam, hogy ezen tanév folyamán segédtanitóul alkalmaztassék Nagy András n.-szalontai fitanitó mellett.

6. Junius 7. 260. sz. a. a vadászi presbyterium és egyházközségi közgyűlés hozzám beterjesztett végzése alapján jóváhagytam a vadászi templomjavitásra vonatkozó 3 drb szerződést 960 frt vállalati árban, mely javitási költség a vadászi lelkész gyűjtése folytán bejött 1159 frtból lesz fedezendő minden költségkivetés nélkül.

7. Julius 14. 316. sz. a. a n.-szalontai presbyterium választása alapján Nagy Károly okleveles tanitót ideiglenesen megerősitettem a n.-szalontai V., VI-ik fiosztály tanitóságában.

8. Julius 21. 340. sz. a. az okányi templom javitására vonatkozó tervet, költségvetést, mely 2210 frt 30 krt tesz s az azokat elfogadó presbyteriumi és egyházközségi közgyűlési végzést, a mely 2500 frt épitkezési terhet vet ki, felerészben az I. II. III. oszt. kereseti adóra és a tőkekamat adóra esedékes százalékokban, a semmi adót nem fizető egyháztagokra pedig 2 frt adóalapot szab: a 28/1892. sz. egyházmegyei végzés

értelmében jóváhagytam, valamint a 900 frtban kötött vállalati szerződést is, melyszerint az egyház köteles mindennemü anyagot és fuvart adni, Szabó Lajos békési vállalkozó pedig a szerződésben kikötött mindennemü munkálatot teljesiteni, tartozván az okányi presbyterium a templomjavitás tervszerü vezetését ugy az épités folyama alatt, mint az átvételkor szakértő által eszközöltetni.“

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

50. Olvastatott a skontro ügyekről az esperesi jelentés a mint következik:

„Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyűlés!

A skontró-ügyekről, a következőkben van szerencsém jelentésemet beterjeszteni:

1. Vonatkozással a 32/1892. sz. egyházmegyei végzésre, a sarkadi ev. ref. egyház előljárósága 28. sz. jelentésében kimondotta, hogy a Bakó Lajos által megvett szőlő ára 260 frt, az egyház tőkepénzei között van elhelyezve, rendszeresen kamatozik is.

Ugyanezen jelentés kapcsában, a 16/1892. egyházmegyei végzés értelmében, beterjesztetett hozzám a Schrötter-féle 1000 frtos kölcsön eredeti kötelezvénye, melyen hat jómódu presbyter vállal készfizető kezességet, és igy az kellőleg biztositva van.

2. A 16/1892. sz. egyházmegyei meghagyás folytán zsadányi lelkész jelenti, hogy a nehézményelt 49 frt 65 kr perköltség, a templomépitési szerződésből ered, mely ügy még folyamatban van.

3. Az 5/1891. sz. egyházmegyei végzés értelmében, örömmel jelenti boros-sebesi lelkész, hogy a b.-sebesi egyház összes követelése 985 frt 75 kr, a Tömöry-hagyatékból kifizettetett; a presbyterium indokolt javaslatára, az egyházmegye utólagos jóváhagyása reményében megengedtem, hogy ezen összegből 600 frt, a helybeli banktól vett ideiglenes kölcsön törlesztésére 77 frt 40 kr, az uradalomtól vett iskolaépület százalékába, a fenmaradó mintegy 300 frt pedig, az egyház vizi malmának lehető helyrehozására fordittassék, mely kivételes intézkedésem jóváhagyását kérem“

Átalában *jóváhagyó tudomásul vétetik.*

Azon külön beadvány alakjában is beterjesztett szerződést pedig, mely a boros-sebesi ev. ref. és görögkeleti egyházak tulajdonát képező vizi malom helyre hozása tárgyában borossebesi ácsmesterrel Csája Ferenczczel 264 forint kialkudott dij mellett köttetett; valamint a malom szerkezet ujból készitéséhez szükséges anyagokról felvett 313 frt 60 krra rugó költségvetést is, minthogy ugy a presbyteri, mint egyházközségi elfogadó végzések csatolva vannak: azon kikötéssel hagyja jóvá egyházmegyei közgyülésünk, hogy vállalkozó Csája Ferencznek a kialkudott 264 forintból az utólsó 50 forint részletet csak *a szakértő*

közbejöttével megtörtént átadás után fizesse ki; a szükséges anyagokról felvett 313 frt 60 krra rugó költségvetésnek az ev. ref. egyházat terhelő részéről, valamint az egész malom javitásnak költségeiről szabályszerüen elkészitett számadást pedig a f. évi gondnoki számadással együtt egyházmegyénk számvevő székéhez felülvizsgálat végett a boros-sebesi presbyterium, illetve épittető gondnok beterjeszteni tartozik.

51. Olvastatott az esperes által kezelt s továbbitott hivatalos pénzekről készitett következő számadás:

Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzeket továbbitottam:

Sorszám	Idő	Okmány szám	Megnevezés	Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
	1892.						
1	máj. 14.	230	Egyházmegyei pénztárnok áttesz	147	79	—	—
2	„ 19.	ad 230	Főisk. átalakitási kamat s évi járad.	—	—	146	79
3	„ 19.	ad 230/1	„ tápintézet részére	—	—	1	—
4	julius 2.	244	E. m. pénztárnok zsin. költ. áttesz	76	48	—	—
5	„ 12.	ad 244	Ezen zsinati költ. hátrál. befizetve	—	—	76	48
6	jun. 8.	266	Lelkészeknek tőke-s.-jár. 1892-ről	245	—	—	—
7	„ 19.	275	Közalapi ideigl. segély 1892-ről	330	—	—	—
8	„ 22.	ad 275	Ideiglenes segély m.-gyorok egyh.	—	—	100	—
9	„ 22.	275/1	„ „ sz.-leányfalvai „	—	—	50	—
10	„ 24.	275/2	„ „ szintyei leány „	—	—	50	—
11	„ 25.	275/3	„ „ csermői „ „	—	—	80	—
12	„ 29.	275/4	„ „ pankotai „	—	—	50	—
13	„ 22.	ad 266	Tőke segély-járad. m.-gyoroki lelk.	—	—	70	—
14	„ 22.	266/1	„ „ „ f.-tóti „	—	—	49	—
15	„ 23.	266/2	„ „ „ szakáli „	—	—	35	—
16	„ 29.	266/3	„ „ „ bél-zerindi „	—	—	21	—
17	aug 5.	266/4	„ „ „ sonkolyosi „	—	—	70	—
			Összesen	799	27	799	27

N.-Szalontán 1892. augusztus 5-én.

Szél Kálmán,
ev. ref. esperes.

A számadás megvizsgálására Bagdi János és Koczó Károly küldettek ki, kik is irásban jelentik, hogy a számadást 1892-ik év Május hó 14-től Augusztus 5-ig terjedő időtartamra megvizsgálták, azt teljesen rendben levőnek s okmányokkal igazoltnak találták; minélfogva esperes részére a felmentvényt megadandónak vélik.

E jelentés alapján esperes részére a felmentvény megadatik, a számadásra vonatkozó iratok irattárba tétetni, a számadás pedig egész terjedelmében kinyomatni határoztatik.

52. Mivel magyarországi ev. ref. egyházunk bármikor is, de kivált ma, a tapasztalt jelek után erőinek egyesitésében, *s egyesitett erejének fokozatos kifejtésében látja hivatásának főbiztositékát;* s ha csak jövendőjéről lemondani nem akar, óvatos gonddal kerüli mindazt, mi erőinek *bénitására* vagy épen *szétforgácsolására* vezethetne:

Egyházmegyei közgyűlésünk a tiszántuli ev. ref. egyházkerületnek *kétfelé tagolását nem látja magyarországi ev. ref. egyházunk érdekében állónak*, s igy a 6-ik egyházkerület szervezését *mellőztetni kéri!* Azt azonban óhajtja, hogy egyházmegyéinknek, illetőleg egyházkerületeinknek, századokkal ezelőtt eszközölt területi beosztásán a változott viszonyok folytán, ugy az egyházi közigazgatás, mint egyetemes ev. ref. egyházunk érdekében szükségesnek bizonyult módositásokat egyházi törvényhozó testületünk az országos zsinat, munkába vegye és foganatositsa.

53. A 27/1892. sz. egyházkerületi végzésben foglalt felhivás következtében.

Egyházmegyei közgyűlésünk *az egyházkerület kivánságának engedve* nyilatkozás és foganatositás végett kiadja a presbyteriumoknak az egyházkerületi vasárnapügyi bizottság azon alapszabálytervezetét, mely a 220/1889. sz. egyházkerületi végzésben közzététetett. Egyszersmind elhatározza. hogy az 1893-ik évi tavaszi közgyűlésen 4 uj taggal kibőviti azon 3 tagból álló egyházmegyei vasárnapügyi bizottságot, mely a 21/1889. egyházmegyei végzés szerint megválasztatott.

Magára a tervezetre vonatkozólag egyházmegyei közgyűlésünk most is azon elvi álláspontot foglalja el, melyet már kifejezett a 21/1889. sz. egyházmegyei végzésben.

54. A bihari ev. ref egyházmegye esperese megküldé a N.-Váradon felállittatni tervelt protestáns felsőbb leánynevelő intézet ügyében a bihari, érmelléki és n.-szalontai ev. ref. egyházmegyék részéről kiküldött bizottság

jelentését, az annak alapjául szolgáló albizottsági munkálatot, azon kijelentéssel, hogy az érdemleges tárgyalás előtt szakbizottságnak adassék ki véleményezés és a gyakorlati kivitel módozatai feletti javaslat tétel végett. Továbbá, hogy a három egyházmegye e tárgyban egy állandó végrehajtó bizottságot válaszszon.

Közgyűlésünk a bizottsági jelentés elfogadásával a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye részéről az állandó végrehajtó bizottság, mint a véleményező szakbizottság tagjaiul Szél Kálmán esperes elnöklete alatt Balog Ambrus, Márk Ferencz, Sántha István és Dr. Balogh Elek tanácsbirákat választotta meg azzal, hogy a többi egyházmegyék megbizottaival az érintkezést fentartva, a közelebbi egyházmegyei gyűlésre tegyenek jelentést.

55. Előterjesztettek a sonkolyosi lelkész állomás betöltésére vonatkozó ügyiratok, melyek szerint *Nagy Elek* sárközujlaki helyettes lelkésztanitó 1892-ik év julius 17-ikén egyhangulag *sonkolyosi lelkészszé választatott.*

A jelölés és választás a beterjesztett jegyzőkönyvek tanusága szerint rendben folyt le.

Pinczés János remetei lelkész, azonban mint egyik pályázó 1892-ik év Julius 31-én az espereshez panaszos előterjesztést tett, miszerint hallomás után a választás nem szabályszerüleg ejtetett volna meg.

E tekintetben a sonkolyosi presbyterium esperes által felhivatván, a panaszra nézve az érdekelt presbyterium egyhangulag oda nyilatkozott, hogy semmi olyan dologról tudomása nincs, a mely a választás törvényességével ellenkeznék.

Tekintettel az egyházi törvény 212. §-ának 2-ik bekezdésére, mely szerint a Pinczés János remetei lelkész által emelt panaszt maga a sonkolyosi ev. ref. egyház presbyteriuma nem indokoltnak nyilvánitja; tekintve, hogy panaszos az egyházi törvény 214. §-a azon rendeletének, hogy a vizsgálat és törvényszék tartására 50 forintot tartozott volna előlegesen letenni — eleget nem tett; a panasz mint semmivel nem igazolt, nem is a törvény követelményének megfelelő, figyelembe vehető nem volt; minélfogva Nagy Elek sonkolyosi megválasztott lelkész a 65/975. sz. egyházmegyei végzés fentartásával hivatalában megerősittetik s ugy a jelölésről, mint a választásról felvett jegyzőkönyvek kinyomatni határoztatnak.

A)

Jegyzőkönyv

fölvétetett N.-Szalontán 1892. julius 2-án, a sonkolyosi lelkészjelölés tárgyában az egyházmegyei lelkészjelölő bizottság által.

Jelen voltak: *Szél Kálmán* esperes, *Nagy Péter*, *Ercsey Sándor* és *Sántha István* egyházmegyei lelkészjelölő bizottsági tagok.

1. szám. Elnöklő esperes, annak előadása mellett, — hogy az egyházmegyei lelkészjelölő bizottságnak minden rendes tagját, — a mai napon N.-Szalontán a sonkolyosi lelkészjelölés tárgyában tartandó rendes ülésre meghivta és mert Tisza István egyházmegyei tanács biró másnemü elfoglaltsága miatt gátolva volt a megjelenésben: helyette Sántha István póttagot hivta be; továbbá, hogy a sonkolyosi presbytériumot felhivta, miszerint a mai napon tartandó ülésre, az általa választott lelkészjelölő bizottsági tagokat igazoló iratukkal együtt küldje be: felolvassa a sonkolyosi presbyterium f. 1892-ik év junius 12-én tartott ülése jegyzőkönyvének 19-ik számát, melyszerint lelkészjelölő bizottság tagjaiul: Fenesi Péter, Miklós Péter és Nagy Károly presbytereket választotta meg, kik is ezen ülésen megjelentek: a lelkészjelölő bizottsági ülést megalakultnak nyilvánitja és azt a tagok üdvözlése mellett megnyitja.

2-ik szám. Esperes előterjeszti, hogy az egyházi törvények értelmében az egyházi lapokban közzétett pályázati hirdetés folytán, a sonkolyosi lelkészi állomásra hatan pályáztak, jelesül:

A sonkolyosi ev. ref. lelkészi állomásra pályáztak:

1. 1892. junius 11, Nagy Elek sárköz-ujlaki helyettes lelkésztanitó, lelkészképességi első vizsgát tette 1882-ben, a másodikat 1883-ban kielégitő osztályzattal; a tépei, berettyó-szentmártoni, tetétleni, szentjánosi és sárköz-ujlaki egyházakban s. lelkész 6 éven át, 4 év óta pedig helyettes lelkésztanitó Sárköz-Ujlakon, kellő sikerrel s kifogástalan erkölcsi magaviselettel; 8 drb bizonylat.

2. Junius 18. Váry János ev. ref. lelkész, lelkészi oklevele kelt 1878-ban kielégitővel, 8 drb bizonyitványnyal; szolgálati bizonyitványa 1892. február 27-ről szól s ezóta a körös-nagy-révi állomástól itéletileg elmozdittatott.

3. Junius 22. Tóth Sándor csökmői s. lelkész tanitó, lelkészképességi elsővizsgát tett 1876. második vizsgát 1877-ben kielégitővel, tanitói oklevele kelt 1883. jeles és jó osztályzattal, Kőrösön, Kecskeméten, Mező-Berényben, Sarkad-Kereszturon 5 éven át s. lelkész, Körös-Ladányban és Gyomán, továbbá Csökmőn 5 éven át s. lelkész-tanitó, 10 évre terjedő hivatali működésében buzgóságot, igaz hüséget és kifogástalan erkölcsi magaviseletet tanusitva; 11 drb bizonyitvány.

4. Junius 25. Pinczés János remetei lelkész, lelkészi oklevele kelt 1887. kielégitővel, 7 évre terjedő rendes lelkészi működésében kellő buzgóságot és kifogástalan erkölcsi magaviseletet tanusitva; 4 drb okmány.

5. Junius 27. Kálmán Béla váncsodi s lelkész, első vizsgát tett 1885. másodikat 1886-ban, részben jeles, részben kielégitővel, 3 év 2 hóig a szalontai ev. ref. egyházmegye több egyházaiban, u. m.: M.-Sasson. Bajjon s. lelkész, Csermőn és Tenkén s. lelkész-tanitó, 3 év óta a bihari ev ref. egyházmegye területén Darvason, Nyüveden részint segéd-, részint hely ettes lelkész, jelenleg Váncsodon s. lelkész, 6 év 2 hónapra terjedő szolgálatában buzgóságot és kifogástalan erkölcsi magaviseletet tanusitva; 5 drb bizonyitvány.

9. Junius 28. Kovács Zsigmond nagybányai s. lelkész, lelkészképességi első vizsgát tett 1884-ben, másodikat 1885-ben, részben jeles, részben kielégitővel, N.-Paládon 1 évig, N.-Bányán 7 év óta s. lelkész és vallástanitó, 8 évre terjedő szolgálatában buzgóságot és kifogástalan erkölcsi magaviseletet tanusitva; 6 drb bizonyitvány.

Lelkészjelölő bizottságunk a jelentkezett hat pályázó közül az egyházi törvények 186, 192. §-ai értelmében és a tiszantuli ev. ref. egyházkerület 315/1889. sz. végzése alkalmazásával: Pinczés János remetei lelkészt, Kovács Zsigmond n.-bányai, Kálmán Béla váncsodi s. lelkészt, Nagy Elek sárköz-ujlaki helyettes lelkésztanitót és Tóth Sándor csökmői s lelkésztanitót jelölte ki egyhangulag a sonkolyosi ev. ref. lelkészi állomásra.

Nagy Károly
Fenesi Péter
Miklós Péter

Szél Kálmán esperes
Nagy Péter
Ercsey Sándor
Sántha István.

B)

Jegyzőkönyv

felvétetett B.-Sonkolyoson 1892. évi julius 17-ikén az ev. ref. lelkészválasztás tárgyában, a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesének 1892. julius 7-én kelt 299. számu megbizása folytán.

Mely alkalommal alólirott Benedek László egyházmegyei tanácsbiró és Sipos Imre ev. ref. lelkész, mint a lelkészválasztás vezetésére, s a választási szabályok megtartása feletti őrködésre az esperes, illetőleg egyházmegyei gondnok által kinevezett küldöttség Sonkolyoson délelőtt 9 órakor megjelentünk, s miután meggyőződtünk arról, hogy ezen határidő a gyülekezet előtt, a választást megelőző két egymásutáni Vasárnapon kihirdettetett: átvettük és hitelesitettük a választóknak a presbyterium által már helybenhagyott s julius 10-én a gyülekezet előtt felolvasott, s megtekintés végett alkalmas helyre kitett névsorát; előterjesztettük a választás fontos-

ságát, a választási szabályokat felolvastuk s azokat megmagyaráztuk és ezután a jelöltek neveit egyenként felolvastuk s a választók személyazonosságának megállapitására Miklós Péter biró, Fenesi Péter egyházi elöljáró s Petrikó György egyházgondnok alkalmazása mellett, a választást az államiskola helyiségében ¼10 órakor megnyitottuk. Miután ezalkalommal a jelenlevő választók által egyhangulag *Nagy Elek* sárköz-ujlaki segédlelkész kiáltatott ki lelkészszé, s más ellenvélemény nem nyilvánult, a küldöttség a félórai záridőt a választási törvény 200 §-a értelmében kitüzte, mely félórai záridő eltelvén, a mennyiben szavazásra senki nem jelentkezett s szavazást nem is kért; az egyházi törvény 203. §-a értelmében a küldöttség a választás eredményét Nagy Elek megválasztatása kinyilvánitásával kihirdette. Ezután a választók névsora ./· és .//· alatt e jegyzőkönyvhöz becsatoltatván, s a választási jegyzőkönyv 2 példányban elkészittetvén és felolvastatván, az az egyházmegyei küldöttek, egyházi gondnok s nevezett bizalmi férfiak által aláiratott s berekesztetett.

Benedek László
egyh. m. tanácsbiró.

Sipos Imre
egyh. m. kiküldött.

Miklós Péter
Fenesi Péter
bizalmi férfiak.

Petrikó György
egyh. gondnok.
(P.H.)

56. A számvevőszék jelentést tesz azon egyházközségi gondnoki számadásokról, a melyek az 1892. április 21-iki 16. sz. határozattal különféle pótlások végett visszaadattak.

Miután a szemlaki, bajji, erdőgyaraki, m.-homorogi, remetei, zsadányi és sarkadi gondnokok az egyházmegyei közgyűlés által elrendelt pótlásoknak eleget tettek, s megvizsgált számadásukat a számvevőszék helyesnek találta, a lelkész betegsége miatt elmaradt sonkolyosi és jánosfalvai gondnoki számadás hasonlóképen beérkezett és rendben találtatott, egyházmegyei közgyűlésünk, a számvevőszék elfogadott javaslatához képest, mindezen számadásokra a *felmentést megadta.*

57. A n.-szalontai ev. ref. egyházmegye tanitói segélyegylete az ujonnan életbe lépett alapszabály 4. és 5. §-ainak foganatositása körül az egyházmegye támogatását kéri.

Kiindulva a segélyegylet alapszabályainak 4. §-ában letett rendelkezésekből, az egyházmegyei közgyűlés kötelezőleg utasitja a kebelbeli egyházak iskolaszéki elnökeit, hogy az ezután *üresedésbe jövő tanitói állomások betöltésénél*, ugy a meghirdetett pályázatban, mint a meghivóban világosan kitegyék, hogy a n.-szalontai ev. ref. egyház-

megye hatósága alatt álló minden *elemi iskolai tanitó, énekvezér, tanitónő a segélyegyletnek kötelezett tagja;*

továbbá miután az alapszabály 5. §-a szerint tagsági díját minden egyleti tag november 1-ig köteles a pénztárhoz befizetni, felhatalmazza s illetve utasitja az egyházközségi gondnokokat, hogy a segélyegyleti tagsági dijjal hátrálékosok tartozását, valamint az országos tanitói nyugdijintézet járulékait a tanitó fizetéséből fedezzék.

58. Varga Károly, mint a szalontai ev. ref. egyházmegyei tanitói segélyegylet elnöke, bemutatja Szabó József pénztáros számadását 1891. május 1-től 1892. május 1-ig terjedő időről, továbbá az ágyai magtár állásáról szóló kimutatást, végre Bakk János szalontai magtárkezelő számadását 1891. május 1-től 1892. május 1-ig s egyszersmind jelentést tesz a segélyegylet 189 $^1/_2$. évi állapotáról.

A közgyűlés *észrevétel nélkül tudomásul veszi*, hogy mindezen számadásokat a segélyegylet választmánya, illetve közgyűlése átvizsgálta, helyesnek találta, s hogy számadók részére a felmentést kiadta.

59. Nagyzerindi lelkész beterjeszti az ottani presbyterium 23/1892. számu határozatát, melyben azt kéri a nevezett presbyterium, hogy mentse fel egyházmegyei közgyűlésünk a nagyzerindi egyházközséget a 3-ik iskola felállitásának és a vasárnapi iskola életbe léptetésének kötelezettsége alul mindaddig, mig templomuk rozzant tetejét és tornyát jó karba nem hozzák, mely halasztást nem türő javitás 6 – 8 ezer forintot igényel; mig leányiskolájuk zsindely tetőzetét cseréptetőzettel nem helyettesitik, mely 4—5 száz forintot igényel, annyival is inkább, mert községükben a régi községháza regale épülettel cseréltetett ki, mi a szükséges átalakitásokkal együtt 10 ezer forintba került, mely összeg a lakosokra államadójuk után vettetett ki, s évi apróbb törlesztések által lesz fizetve.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nagyzerindi presbyterium kérelmének nem csak helyet nem adhat, hanem a legkomolyabb következmények terhe alatt *utasitja a halasztást kérő presbyteriumot* oly intézkedések sürgős eszközlésére, melyek lehetővé teszik, hogy f. évi szeptember 1-ső napján a fiu és leányiskolában az illető tanitók felügyelete és a tanitás sikeréért való felelőssége mellett *alkalmazzanak legalább is egy segédtanitót,* ki általuk meghatározandó módon és időben, a két tanitó mellett felváltva működve, segitségül legyen a törvényszabta maximumot jóval tulhaladó számu tanköteles gyermekek oktatásában. Mert igaz ugyan, hogy N.-Zerinden a legközelebbi egyházlátogatóság itélete szerint mindkét tanitó jeles eredménynyel tanitott: de az is igaz, hogy a tanköteles növendékek

1/3 resze távol volt, hiszen minden növendéket nem kényszeritett, s nem is kényszerithetett, a tantermek elégtelensége miatt, az előljáróság az iskolák szorgalmas látogatására.

A jövő *1893-ik év szeptember első napjára* pedig *a 3-ik iskolát felállitani a nagy-zerindi presbyterium és egyházközség* oly elodázhatatlan *kötelességének tekintse*, melylyel a jövendő nemzedék szellemi és erkölcsi jólétének és helyesen felfogott érdekeinek *minden más körülmények felett és előtt tartozik.*

Egyházmegyénk elnökeit pedig, ugy esperes urat, mint egyházmegyei gondnokunk ő nagyméltóságát tisztelettel kéri egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a nagyzerindi presbyteriumot és egyházközséget kötelességének annyiszor hiába sürgetett teljesitésére (10—1886. április, 7—1886. julius, 16—1887, 27—1888, 22—1889, 79—1889, 60 -1891, 17—1892.), ha a szükség kivánná, a 22—1889. sz. egyházmegyei végzésben megjelölt módnak alkalmazásával is rászoritani kegyeskedjenek.

60. A szintyei leányegyház folyó szükségleteinek fedezésére 75 frt közalapi segélyt kér.

Az erős oláh községben csak 4 év előtt alakult, — iskolát tartó — s önerejére tám aszkodva magát fentartani képtelen, felekezeti és nemzeti missziót teljesitő leányegyház, 75 forint közalapi segélyre *melegen* ajánltatik.

61. Az ujonnan alakult simonyifalvai leányegyház, folyó szükségletei fedezésére 70 forint közalapi segélyért folyamodik.

A 175 lelket számláló s 40 tanköteles gyermeke számára az idegen felekezetek közt iskolát állitó, ujonnan alakult leányegyházat önfentartás czimen 70 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

62. A cserműi leányegyház, folyó szükségeinek fedezésére 100 forint közalapi segélyért kérvényez.

A missziói feladatát más ajku felekezetek közt buzgón és sikerrel teljesitő s önerején fennállani képtelen leányegyház 100 forint közalapi segélyre *buzgón* ajánltatik.

63. A pankotai egyház, épitkezésekből fenmaradt adóssága törlesztésére 150 forint közalapi segélyt kér.

Az épitkezésekből eredt adóssága törlesztésével idegen felekezetek s nemzetiségek közt küzdő s szegény iparosok-

ból, napszámosokból álló egyházat 100 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk.

64. A szentleányfalvai egyház 400 forintnyi adóssága törlesztésére 200 forint közalapi segélyért folyamodik.

Folyamodó egyházat, tekintettel arra, hogy tagjai adósságokkal terhelt telepitvényesek, — kik közül többen el is költöztek, — adóssága törlesztése czéljából, 70 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

65. A bélzerindi egyház, templomépitésből származott szükségei fedezésére 150 forint közalapi segélyért kérelmez.

Az ujra települt s 6000 forint költséggel templomot épitő szegény egyház 100 frt közalapi segélyre ajánltatik.

66. A jánosfalvai leányegyház, temploma és iskolája kijavitására 90 forint közalapi segélyt kér.

Folyamodó leányegyházat, mert tagjai szegények, templomának, iskolájának kijavittatása pedig szükséges, 90 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

67. A ménesgyoroki egyház, iskolaépitésből származott adóssága törlesztésére, s közszükségei fedezésére 600 forint közalapi segélyért folyamodik.

Az idegen elemek közt élő, számban megapadt, elemi csapásokkal — filoxera s földrengés által — sujtolt s e miatt véginséggel küzdő, őrponti helyén missziói hivatással biró kisded egyházat, iskolaépitésből származott adóssága törlesztésére, 200 forint közalapi segélyre *melegen* ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

68. A nyégerfalvai leányegyház, tanterme kibővitésére 134 forint közalapi segélyt kér; s ugyanakkor az egyházmegyei közgyűléshez intézett s pártolást kérő folyamodványában fölemlitve, hogy 18—20-ról 36—40-re szaporodott tanköteles gyermekeinek a száma, s e miatt szükséges a tanterem tervbe vett kibővitése, elősorolja, hogy a leányegyház a mellékelt árjegyzékben részletezett munkálathoz gyalog és igás napszámmal, kidolgozott faanyaggal járul, a tanterem padokkal berendezésére pedig pénztárából 30 forintot ad.

Folyamodó leányegyház kérvénye, — miután azt rendszeres költségvetés, — melyben a kérelmező egyház hozzájárulási aránya első sorban kitüntetendő, nem támogatja, alaki hijány miatt visszautasittatik.

69. A szintyei leányegyház részére segélyt kér Nagy Sándor felügyelő lelkész ugy a ref. segélyegylettől, mint az államsegélyből.

Benyujtott kérvényt, — tekintettel arra, hogy a szintyei leányegyház, iskolájával missziót teljesit, s azt önerején fen nem tarthatja, — egyfelől a ref. segélyegylet pártoló figyelmébe ajánlja, másfelől pedig segélyadás végett, egyházmegyénk államsegélyt kiosztó bizottságához teszi át egyházmegyénk közgyűlése.

70. Szondy György gyantai lelkész, hogy a távol eső s felügyelete alatt álló széplaki és kisházai leányegyházakat gyakrabban meglátogathassa és igy azok szellemi és anyagi érdekeit buzgóbban gondozhassa a már évek (5 év) óta „fuvardij“ czimen általa élvezett ref. segélyegyleti 50 forint segélynek továbbra is megadását kéri.

Folyamodó lelkész ref. segélyegyleti kérvényét, tekintettel az abban felhozott indokokra, s mert az érdekelt leányegyházak szegénységök miatt a gyakori fuvarozásra nem kötelezhetők, *pártolólag* terjeszti föl egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

71. Hajdu Elek vadászi lelkész pártoló ajánlást kér arra, hogy a főtiszteletü egyházkerület őt, mint a cserméi leányegyháznak, a Seprősön, Talpason e nagy oláh községekben szép számmal élő ev. ref. hiveknek, a Simonyifalván alakult leányegyháznak, az Apáti, Barakony és Somoskész oláh községekben szétszórtan élő egyháztagoknak felügyelő s gondozó lelkészét, a ref. segélyegylet pénztárából segélyben részesitse. E kérelmét azzal indokolja, hogy az emlitett leányegyházak és szórványok gyakori látogatása szükséges, s a bennök fejlődő egyházi élet által igazolt.

Miután kérelmező lelkész, szerény jövedelme, népes családja miatt nem terhelhető azzal, hogy a gondozása alatt lévő leányegyházak s szórványok 500 lelket számláló hiveinek meglátogatásával járó uti költségeket viselje, s miután e költségekkel a különben is segélyre szorult leányegyházak sem terhelhetők, végre mert emlitett leányegyházakban és szórványokban az eddig gyakorolt lelkészi felügyelet fentartása sőt fokozása kivánatos: beadott kérvényt *meleg ajánlattal* terjeszti föl egyházmegyénk közgyűlése a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

72. Az ujonnan alakult simonyifalvai leányegyház előljárósága a ref. segélyegylet anyagi támogatását, s e czélból egyházmegyénk pártfogását kéri, hogy iskoláját megnyithassa s tanitóját fizethesse.

A 175 lelket számláló simonyifalvai ujonnan alakult leányegyházban égető szükség levén a róm. kath. iskolákból kiszorult, számszerint 40 ev. ref. vallásu tanköteles gyer-

mek oktatása czéljából iskola állitása, s a tanitó javadalmazását az alakulás nehézségeivel küzdő telepitvényes egyháztagok, magok erején fedezni képtelenek levén: egyházmegyei közgyűlésünk a benyujtott segélykérvényt *pártolólag* terjeszti föl a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

73. A ménesgyoroki egyház a ref. segélyegylettől 100 forint segélyt kér, hivatkozva köztudomásu szegénységére, hiveink az elköltözések miatt megapadt számára, adóssági terheire, s az egyházat — filoxera, földrengés által — ért elemi csapásokra.

Beterjesztett kérvény, tekintettel az idegen felekezetek s nemzetiségek közt élő s a megsemmisülés szélére jutott és adóssági terhekkel küzdő kis egyház nehéz helyzetére, missziói fontosságára, *meleg ajánlattal* terjesztetik föl a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

74. Hajdu Elek vadászi lelkész beterjeszti a simonyifalvai leányegyház f. évi junius 19-én tartott egyházközségi gyűlésének 3. sz. a. hozott jegyzőkönyvi határozatát, melyben ideiglenesen egy évre az alkalmazandó segédtanitónak lakáson és stólán kivül 200 forint fizetés állapittatik meg. Kéri ennek jóváhagyását s egyuttal egyházmegyénk erkölcsi és anyagi támogatását.

Egyházmegyénk közgyűlése a jegyzőkönyvi kivonatban beterjesztett egyházközségi végzést jóváhagyta, megengedvén folyamodó leányegyháznak, hogy ideiglenesen, egy évre 200 forint dijazással segédtanitót hivhasson, kiköti azonban, hogy jövőre a leányegyház iskolájában, rendes tanitó s legalább 300 forint fizetéssel alkalmaztassék.

75. Olvastatott a ménes-gyoroki presbytérium f. évi julius 14-én 7. sz. a. hozott határozata, s ebben az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlésekhez intézett azon kérelme, hogy ócska iskolája eladásából befolyt, s az aradi első takarékpénztárnál elhelyezett — 5%-ot kamatozó — 300 forint tőkepénzét, jövedelmezőbb földbirtokba fektethesse, s kinálkozó alkalommal a vásárlásból kifolyólag kötendő adásvevési szerződését az esperesi hivatal megerősithesse.

Folyamodó egyháznak indokolt kérelmére megengedi egyházmegyénk közgyűlése, hogy ócska iskolájának eladásából befolyt, az aradi első takarékpénztárnál elhelyezett, s lelkészi fizetés pótlékát képező 300 frt tőkepénzén ingatlant vásárolhasson, s ezen engedélyt végmegerősités végett fölterjeszti az egyházkerület főtiszteletü közgyűléséhez, fölhatalmazván az esperesi hivatalt, hogy kedvező vétel

esetén a folyamodó egyház által kötendő adásvevési szerződést, egyházmegyénk közgyűlése nevében megerősithesse.

76. A szentleányfalvai egyház nevében lelkész s gondnok az iránt kérvényeznek, hogy részint az iskolai tanterem kipadolása, részint elrepedt harangjuk helyett ujnak csináltatása végett, engedtessék meg 210 frtnak az egyház tagjaira kivetése. Mellékelvék a presbyteriumi és egyházközségi közgyűlési jóváhagyó határozatok.

A kérelemnek hely adatik, utasittatik azonban a szentleányfalvai egyház előljárósága, hogy a kivetést s annak beszedését egy év alatt eszközölje.

77. Ágyai lelkész Nagy Sándor a 26/1892. számu egyházmegyei végzés értelmében jóváhagyás végett beterjeszti Nagy Lajos által a szintyei ev. ref. leányegyház részére Nagy József és neje Kis A. Zsuzsánnától 650 forintért megvett $^1/_8$-ad sessióföld szerződését.

Mivel a 26/1892. számu egyházmegyei végzésben a Szintyei leányegyház tulajdonát képezett 14 hold és 700 □ öl ingatlanságnak Nagy Lajos és neje Kincses Irénnek eladásánál felmerült nehézségek eloszlatvák, a beterjesztett, egyrészt Nagy József és Kis A. Zsuzsánna mint eladók, másrészről a szintyei leányegyház nevében Nagy Sándor felügyelő lelkész és Nagy Bálint gondnok mint vevők között a szintyei 372. számu telekjegyzőkönyvben foglalt A 1—5. rendszám s 853/a, 1189/a, 1322/a, 1645/a és 1892/a hri. számu ingatlanságra 650 forintban létrejött *szerződés jóváhagyatik* s végső megerősités végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni határoztatik.

78. K.-apáti lelkész és gondnok egy a k.-apáti község és a k.-apáti ev. ref. egyház között 1892. julius 17-én kötött csere-szerződést terjesztenek be jóváhagyás végett.

Mivel az egyház részéről sem egyházközségi közgyűlési és presbyteriumi határozatok, a község részéről pedig a felettes hatóságnak olyan végzése, melyből kitünnék, hogy a csere jóváhagyatott, bemutatva nincsennek: a kérvény visszautasittatik.

79. Vadas Gyula cserméi segédlelkésztanitó, állásában végleges megerősittetését kéri.

Beterjesztett tanitói oklevele s szolgálati bizonyitványa alapján, s tekintettel a cserméi leányegyházban eddig *sikerrel folytatott buzgó működésére*, hivatalában végleg megerősittetik.

80. Balla József s.-kereszturi kántortanitó állásában végleges megerősitését kéri.

Oklevele, szolgálati bizonyitványai alapján folyamodó állásában véglegesen megerősittetik.

81. A b.-zsadányi egyház elnöksége Hegyesi Gergely tanitó végleges megerősitését kéri.

Tanitói oklevele alapján Hegyesi Gergely állásában megerősittetik.

82. Olvastatott a temesvári ev. ref. egyház segély iránti kérvénye.

Minthogy az egyházmegyének segélyezésre alapja nincs, de különben is a segély iránti kérő ivek az egyes egyházaknak is megküldettek, a kérvény felett a közgyűlés napi rendre tér.

83. Püspöki körözött leiratok

levéltárba tétetni rendeltetnek.

84. Jelen közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesitésével

Szél Kálmán esperes elnöklete alatt *Ercsey Sándor*, *Dr. Balogh Elek* és *Böszörményi Lajos* tanácsbirákat egyházmegyei közgyűlésünk megbizza.

Az 52-ik számot maga a közgyűlés hitelesitette, s fogalmazta *Szél Kálmán* esperes, mint inditványozó.

A többi számokat hitelesitették N.-Szalontán 1892. aug. 10. és 11-ik napjain *Szél Kálmán* ev. ref. esperes, *Ercsey Sándor*, *Dr. Balogh Elek*, *Böszörményi Lajos* tanácsbirák.

Az 56, 57, 58. számokat jegyzette: *Sántha István* világi főjegyző.

Az 51, 54, 55, 76, 77, 78, 80, 81, 82 számokat jegyzette: *Borbély László* világi aljegyző.

A 60—75. és 79. számokat jegyzette: *Nagy Imre* lelkészi aljegyző.

A 42—50, 53, 59, 83, 84. számokat jegyzette: *Balog Ambrus* lelkészi főjegyző.

A fenti számoknak az illető jegyzők egyszersmind *előadói* is vóltak.

JEGYZŐKÖNYV

A N.-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE BIRÓSÁGÁNAK

1892. AUGUSZTUS 9. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT ÜLÉSÉRŐL.

Jelen voltak:

Szél Kálmán esperes
Nagy Péter
Balog Ambrus
Márk Ferencz
Nagy Imre
egyházi tanácsbirák.

Tisza Kálmán egyhm. gondnok.
Ercsey Sándor
Tisza István
Sántha István
világi tanácsbirák.

85. Makay László ev. ref. lelkész, Bölöny Menyhért, Székely István Hőgyes Imre és 23 társa okányi lakosok május 6-án panaszt adtak be az egyházmegye espereséhez, melyben Szőke János tanitót vádolják, hogy egy földvétel ügyében a községet 30,000 frtig megkárositotta s a küldöttség tagjait becsületében megsértette. A vizsgálat elrendelését s nevezett tanitónak hivatalától elmozditását kérik.

Később május 15-ről hét aláirással főtiszt. püspök urhoz fordultak, a 30,000 frt kárositáson kivül ujabb vádak gyanánt előadva, hogy Szőke János 72 éves öreg lelkésze ellen izgat; hivatalos teendőit elhanyagolja, isteni tisztelet alatt regényeket olvas, egyházi pénzek felvételébe ártja magát stb. Folyamodnak, hogy a vizsgálat a szalontai esperesi hivatal mellőzésével, bármelyik esperes utján, sürgősen megtartassék.

Végre julius 6-ról tiz aláirással „*felette sürgős*“ beadványban főtiszt. püspök urnál ismételve szorgalmazzák, hogy miután a hivek és vádlott tanitó között a helyzet immár tarthatatlanná vált, a vádak egy e végből összehivott törvényszék által külön tárgyaltassanak.

Sántha István egyházmegyei tanácsbiró, mint megbizott előadó, az ügy állásáról a megtartott vizsgálat eredményéről, a vád és védelem bizonyitékai felől előterjesztést tesz.

Előterjesztés után kihallgattattak a tárgyaláshoz megjelent érdekelt

felek és pedig Bölöny Menyhért jegyző, mint panaszlók e részbeni megbizottja, ugy Szőke János tanitó vádlott.

Kihallgattattak és meghiteltettek a vádlott által előzetesen bejelentett s általa előállitott Irázi Ferencz, Haragos László, Kincses László, m. Egri János, cs. Egri István, Szász Gergely, Már Ignácz, Kiss Gábor és Nagy István tanuk okányi lakosok.

Ezen kivül kihallgatta a biróság érdekelt feleket a tényálladék megállapitásához még szükségesnek talált s általa hivatalból feltett kérdésekre.

Vádlók részéről Bölöny Menyhért jegyző eredetben bemutatja Szőke János tanitónak a földvásárlás ügyében a küldöttség ellen irott s a vád alapját képező levelét, mely birósági határozat folytán a vizsgálati iratokhoz csatoltatik.

Ezek előre bocsátása után, és annak megjegyzése mellett, hogy menynyiben a birák páros számmal vannak jelen, Sipos Imre mint hivatalára nézve legifjabb tanácsbiró a 244. §. rendelkezéséhez képest részt vett ugyan a tanácskozásban, de nem szavazott, a biróság következő itéletet hozott:

Mindenekelőtt *komoly megrovását* fejezi ki panaszlók mivel sem indokolható eljárása felett, melylyel a vádak megvizsgálásában *az esperesi hivatal mellőzését kérték.*

Holott vádlóknak, különösen pedig a mozgalom élén álló *lelkésznek* tudnia kellett, hogy egyházi törvényeink értelmében, *senkit rendes egyházi bíróságától elvonni nem lehet*, hogy a beadott panasz előkészitésének joga és kötelessége az illetékes esperesre van ruházva; olyan eset pedig fenn nem forog, melynél a 261. §. szerinti biró kiküldésnek lenne helye.

A mi magát a panasz tárgyát illeti, annak megitélése, hogy vádlott tanitó a földvétel ügyébe történt beavatkozásával gyakorolt-e a vétel feltételeire káros befolyást, *nem tartozik az egyházmegyei büntető biróság hatásköréhez.*

A vád eme részének érdemébe tehát nem bocsátkozhatik, már annálfogva sem, mert a panaszolt megkárositás dolgában nem olyan természetü cselekményről van szó, melyet a 257. §. b) pontja szerint kellene elbirálni.

Mig ellenben a vizsgálat eredményéből igazolt dologgá vált:

a) hogy vádlott tanitó a földvásárló küldöttséget az incriminált — általa is valódinak elismert — levéllel, épen az alkudozások időpontján, saját hivatalos állásához nem méltó módon gyanusitotta s helytelen fellépésével a hivek jogosult megbotránkozására szolgáltatott okot;

b) hogy urvacsora osztáskor és más alkalommal a templomot idő előtt elhagyja, isteni tisztelet alatt könyveket olvas, irásbeli jegyzeteket tesz, templomi viselkedésével a

hiveket áhitatosságukban zavarja s magatartása által rosz benyomást okoz.

Miután a kántortanitó minden isteni tiszteletnél kezdettől végig jelen lenni, ott igazi vallásos buzgóságot, odaadást tanusitani, magán életében pedig minden olyan viselkedést kerülni köteles, mely állásának méltóságát sérti, egyházias tekintélyével össze nem fér, vagy arra lealacsonyitólag hat.

Szőke János tanitót a 257. §. c) e) és h) pontjába ütköző cselekményekért vétkesnek nyilvánitja s a 246. §. b) pontja szerint *feddés büntetésre ítéli* s ezen kivül a vizsgálat során felmerült 7 frt fuvarköltség 15 nap és végrehajtás terhe alatti megfizetésében elmarasztalja.

Sulyositó körülmény gyanánt tudatott be, hogy vádlott tanitó *elnöki uton már egyszer intést kapott.*

Viszont a büntetés enyhitésére szolgál, hogy iskoláját a canonica visitatio *jónak, értelmesen vezetettnek találta.*

Vádlott tanitó 25 frt hivatalos pénz átvételével kétségtelenül szabálytalanságot követett el, mennyiben az értékek kezelése a gondnok tisztéhez tartozik.

Mindamellett tekintetbe kellett venni, hogy vádlott a pénzt rendeltetése helyére át akarta számolni, de mint vádló lelkész és gondnok a birósági tárgyalás alkalmával kijelentették, tőlök *felhatalmazást kapott*, hogy az iskola részére térképeket vásároljon azon.

A pénz illetéktelen kézhez vétele s illetve be nem szolgáltatása tehát *rosz szándékot nem foglalt magában.*

A lelkész elleni izgatás czime alatt emelt vádat érdemleges elbirálás nélkül a 307. §. alapján *elévülés indokából* a biróság egészen *elejtette*, mert a paplaknál levő tanácsház kérdése 3—4 év előtti időből keletkezik.

Ujabb vádat pedig panaszlók nem emeltek.

Vádlottnak a költségekben történt elmarasztalása a 283. §-ra van fektetve.

Ezen itélet a hivatalára nézve idősebb elnöktárs, egyházmegyei gondnok ur által, felek előtt a biróság *nyilvános ülésében*, szóval azonnal kihirdettetett.

Szél Kálmán elnök, *Sántha István* e. m. főjegyző.

Hitelesitettük

N.-Szalontán 1892. augusztus 10-én.

Szél Kálmán ev. ref. esperes, *Ercsey Sándor* tanácsbiró.

TÁRGYMUTATÓ.

43. Gyűlési képviselők igazoltatnak.
44. A meg nem jelenőkről való jelentés tudomásul vétetik.
45. A tanácskozás sorrendje megállapittatik.
46. Sipos Imre tanácsbiró székét elfoglalja.
47. Sántha István a jegyzőségről való lemondását visszavonja.
48. Esperesi jelentés a törvényszerü egyházlátogatásról.
49. „ „ az elnökileg elintézett ügyekről.
50. „ „ a skontró ügyekről.
51. Esperesi számadás a hivatalos pénzekről.
52. 6-ik egyházkerület szervezése nem kivánatos,
53. Vasárnapügyben intézkedés.
54. Felsőbb leányiskola ügyében bizottság választatik.
55. Nagy Elek a sonkolyosi lelkészi állomásban megerősittetik.
56. Számvevő szék jelentése a gondnoki számadásokról.
57. Intézkedés a tanitói segélyegylet alapszabályainak foganatositására.
58. Jelentés a tanitói segélyegylet számadásairól.
59. N.-zerindi egyházközség 3-ik iskolát állitani köteles.
60. Szintyei *leány*-egyház 75 frt közalapi segélyre ajánltatik.
61. Simonyifalvai *leány*-egyház 70 frt közalapi segélyre ajánltatik.
62. Csermői *leány* „ 100 „ „ „ „
63. Pankotai „ 100 „ „ „ „
64. Sz.-leányfalvai „ 70 „ „ „ „
65. Bélzerindi „ 100 „ „ „ „
66. Jánosfalvai *leány* „ 90 „ „ „ „
67. Ménesgyoroki „ 200 „ „ „ „
68. Nyégerfalvai leányegyház kérvénye alaki hiányok miatt mellőztetik.
69. Szintyei leányegyház ref. segélyegyletnek ajánltatik.
70. Szondi György gyantai lelkész ref. segélyegyletnek ajánltatik.
71. Hajdu Elek vadászi lelkész „ „ „
72. Simonyifalvai leányegyház „ „ „
73. Ménesgyoroki egyház „ „ „
74. Simonyifalvai leányegyház segédtanitót hivhat meg.
75. Ménesgyoroki egyház ingatlant vásárolhat.

76. Szentleányfalvai egyház pótadót vethet ki.
77. Szintyei földvétel jóváhagyatik.
78. Körösszegapátii csereszerződés szereltessék fel.
79. Vadas Gyula cserméi s. lelkész-tanitó megerősittetik.
80. Balla József sarkadkereszturi tanitó megerősittetik.
81. Hegyesi Gergely bihar-zsadányi tanitó megerősittetik.
82. Temesvári ev. ref. egyház segély kérvénye.
83. Püspöki körözött leiratok levéltárba tétetnek.
84. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság küldetik.
85. Szőke János okányi tanitót a biróság feddésre itéli.